

Vraag nr. 42
van 16 december 2003
van de heer DIDIER RAMOUDT

ICT-gebruik leerkrachten – Ambtsgeheim

De invoering van de "nieuwe" informatie- en communicatietechnieken (ICT), alsook de verjonging van het lerarenkorps en de voortschrijdende vertrouwdeheid van de "ouderen" ermee heeft mailen en chatten ingang doen vinden in de communicatie tussen leerkrachten, leerlingen en ouders.

Hoewel een dergelijke communicatie an sich waarschijnlijk ook positieve effecten kan hebben, wordt er daardoor, mede door het feit dat mailen en chatten niet echt een fysieke aanwezigheid vereisen, een zekere permissiviteit en bij het chatten zelfs familiariteit in de hand gewerkt. Vooral jongere leerkrachten die opgegroeid zijn met deze moderne vormen van communicatie zien er geen graten in.

Nochtans staat in de diverse decreten inzake rechtspositie onder het hoofdstuk plichten : "De personeelsleden zijn ertoe gehouden het ambtsgeheim te bewaren".

1. Op welke manier wordt de term "ambtsgeheim" geïnterpreteerd wanneer het gaat over boodschappen die via mailen of chatten van leerkrachten naar ouders of leerlingen gecommuniceerd worden ?
2. Welke middelen staan de directies ter beschikking om bij vermoeden (gezien de vluchtigheid van het medium) van schending van het ambtsgeheim via dat medium op te treden ?
3. Zijn de minister gevallen bekend waarbij op dat vlak problemen zijn gerezen ? En zo ja, op welke manier werd daarop dan gereageerd en door wie ?

Antwoord

1. Uit de inleiding van de vraag en zijn situering van het probleem kan ik opmaken dat de bezorgdheid van de Vlaamse volksvertegenwoordiger over het ICT-gebruik van leerkrachten niet enkel betrekking heeft op de verplichting van personeelsleden om het ambtsgeheim te bewaren. Daarom omvat het antwoord op deze vraag, naast het ambtsgeheim, ook de andere verplichtingen van leerkrachten bij het chatten en het mailen.

De verplichting om het ambtsgeheim te bewaren, betekent dat bepaalde personen verplicht zijn bepaalde geheimen die zij hebben vernomen of vastgesteld in de uitoefening van hun beroep, voor zich te houden en niet kenbaar te maken aan derden. Het ambtsgeheim is verwant met het beroepsgeheim dat op basis van de strafwet rust op onder meer geneesheren en advocaten.

Het hangt dus af van de inhoud van bepaalde informatie of deze onder het ambtsgeheim valt. Traditioneel wordt gesteld dat er drie voorwaarden vervuld moeten zijn opdat bepaalde informatie onder het ambtsgeheim valt: het moet gaan om geheimen, de informatie werd verkregen uit hoofde van het beroep en het geheim werd toevertrouwd. Dit laatste betekent dat het geheim werd meegedeeld door betrokkene zelf en niet algemeen bekend was.

Bij deze problematiek heeft de wijze van communicatie geen belang, noch bij het verkrijgen van de informatie, noch bij het eventueel verder verspreiden ervan. De ambtsverplichtingen zijn dus identiek of het nu gaat om mondelinge, schriftelijke of digitale communicatie.

Met betrekking tot het gebruik van e-mail en chatten kunnen – zoals ook in de inleiding van dit antwoord vermeld – andere ambtsverplichtingen van personeelsleden dan de verplichting het ambtsgeheim te bewaren, van belang zijn. De plicht zich correct te gedragen in de omgang met leerlingen en ouders, de verplichting alles te vermijden wat het vertrouwen van het publiek kan schaden of afbreuk kan doen aan de eer en de waardigheid van de functie en verplichtingen die voortvloeien uit het pedagogisch project van de school, zijn allemaal verplichtingen die in de rechtspositieregeling staan en ze kunnen in om het even welke context worden toegepast. Dit houdt onder meer in dat men ook in de elektronische communicatie met leerlingen en ouders als personeelslid de nodige discretie aan de dag moet leggen. In het bijzonder tussen leraren en leerlingen is de hiërarchische relatie een element dat tot extra terughoudendheid moet aanzetten.

2. Met betrekking tot het veilig ICT-gebruik op school lanceerde ik in 2003 een campagne. In een uitgebreide gids ("Klikvast, ook op de informatiesnelweg"), die de scholen kunnen bestellen bij het ministerie, werden tips voor een veilig ICT-gebruik op school gegeven. In het tweede hoofdstuk van die gids gaat het over vei-

lig, stijlvol en efficiënt communiceren, en wordt onder meer ingegaan op e-mailen en chatten.

In die handleiding wordt geadviseerd om de gebruiksregels voor het internet op te nemen in een intern reglement of protocol. Dit kan zowel gelden voor de leerlingen als voor de personeelsleden, eventueel gedifferentieerd. Een onderscheid tussen educatieve en recreatieve toepassingen lijkt in dergelijk reglement een voor de hand liggende hoofdlijn.

Men kan, in het belang van zo duidelijk mogelijke afspraken, in dat reglement schrijven dat de personeelsleden bij het ICT-gebruik het ambtsgeheim moeten eerbiedigen. Maar die verplichting staat hoe dan ook in algemene termen in het rechtspositiedecreet en geldt dus ook als ze niet in dergelijk reglement staat of als er geen reglement is. Dit is niet alleen het geval voor e-mailen of chatten via de ICT-infrastructuur van de school, maar vanop om het even welke computer.

Het is inderdaad juist dat de vluchtigheid van het medium de bewijslast bij schending van het beroepsgeheim bemoeilijkt. De normale regels inzake bewijsvoering vereisen niet altijd een spijkerhard en onweerlegbaar bewijs en laten toe dat onder meer op basis van getuigenverklaringen een feit als bewezen kan worden aangenomen.

3. De administratie wordt zelden betrokken in individuele problemen.

In de loop van 2002 werd er een beroep tegen een tuchtstraf behandeld in één van de kamers van beroep, waarbij een overtreding van de ambtsverplichtingen bij het gebruik van e-mail een rol speelde. In dat geval was een leerkracht in e-mailverkeer met sommige leerlingen te familiair omgegaan en had de school hem daarom een tuchtsanctie opgelegd.